

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького



Львів
2019

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Danylo Halytskyy Lviv National Medical University



**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

**ACTUAL PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF MEDICAL SCIENCE AND EDUCATION**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
*Dedicated to 75th Annivesary of the Department
of catastrophe medicine and military medicine
of Danylo Halytskyy Lviv National Medical University*

Львів

2019

Lviv

2019

УДК: 378:001.61

Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичної науки та освіти:
зб. наук. праць, присвячений 75-річчю кафедри медицини катастроф та
військової медицини Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького / [упорядник : В.В. Гуменюк]. Львів, 2019. 235 с.

Редакційна колегія:

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор

Петрук С.О., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України

Козопас В.С., кандидат медичних наук, доцент

Євстрат'єв Є.Є., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Литвинчук В.Г., кандидат медичних наук

Жуковський В.С., кандидат медичних наук

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

Редагування англійською мовою; технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

У збірнику наукових праць відомі дослідники, лікарі, педагоги-практики, молоді пошукувачі та працівники вищих закладів освіти висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти підготовки кваліфікованих медичних спеціалістів, обговорюють актуальні питання військової медицини та освіти, медичних проблем, пов'язаних з бойовими та небойовими наслідками надзвичайних ситуацій і військових конфліктів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Упорядник:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук.

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019

© Автори статей, 2019

ЗМІСТ *** CONTENTS

Чаплик Віктор Крижанівський Валентин <i>Chaplyk Viktor</i> <i>Kryzhanivskyy Valentyn</i>	ДО 75-РІЧЧЯ КАФЕДРИ МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ ТА ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО TO THE 75 TH ANNIVERSARY OF THE DEPARTMENT OF CATASTROPHE MEDICINE AND MILITARY MEDICINE OF DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY	7
СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ		
Візір Вадим Деміденко Олександр Садомов Антон <i>Vizir Vadym</i> <i>Demidenko Oleksandr</i> <i>Sadomov Anton</i>	САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРАПІЇ В РАМКАХ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА» INDEPENDENT WORK OF STUDENTS IN TEACHING MILITARY THERAPY WITHIN THE DISCIPLINE “INTERNAL MEDICINE”	15
Зайцев Валерій Ілюк Ірина Владиченко Костянтин <i>Zaitzev Valeriy</i> <i>Ilyuk Iryna</i> <i>Vladychenko Kostiantyn</i>	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УРОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ THE ACTUAL PROBLEMS AT TEACHING UROLOGY TO FOREIGN STUDENTS AND POSSIBILITIES OF EDUCATION OPTIMIZING	19
Гуменюк Василь <i>Humeniuk Vasyl</i>	ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ІНОЗЕМНИЙ СТУДЕНТ» DEFINITIVE ANALYSIS OF THE CONCEPT “A FOREIGN STUDENT”	25
Колісник-Гуменюк Юлія <i>Kolisnyk-Humeniuk Yuliya</i>	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ FEATURES OF PROFESSIONAL ETHICS FORMATION	32
Штанько Василь Перепелиук Микола Тихонова Сусанна Хижняк Олена Холопов Леонід Новіков Сергій <i>Shtanko Vasyl,</i> <i>Perepeliuk Mykola</i> <i>Tykhonova Susanna</i> <i>Khyzhnyak Olena</i> <i>Kholopov Leonid</i> <i>Novikov Serhiy</i>	ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ МИРНОГО ЧАСУ В МЕЖАХ ВИКЛАДАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ СТУДЕНТАМ 5 КУРСУ SKILLS AND COMPETENCIES FORMATION FOR THE ORGANIZATION OF MEDICAL CARE IN PEACETIME EMERGENCIES WITHIN THE FRAMEWORK OF THE TEACHING OF MILITARY MEDICINE FOR 5 TH YEAR STUDENTS	38
Мацевская Юлия Пантази Владислав Демочко Анна <i>Matsievskaya Yuliya</i> <i>Pantazi Vladyslav</i> <i>Demochko Anna</i>	СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕДИЦИНЫ И ВОЕННО- МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ CURRENT STATE AND ACTUAL PROBLEMS OF MEDICINE AND MILITARY-MEDICAL EDUCATION	42

СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.147.091.33-021.464:378.016:[615:355]

*Візір Вадим, д.мед.н., професор,
Деміденко Олександр, к.мед.н., доцент,
Садомов Антон, к.мед.н., доцент
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна*

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРАПІЇ В РАМКАХ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»

Розглянуто основні види самостійної роботи студентів в умовах сучасної освітньої парадигми у закладах вищої медичної освіти. Висвітлена роль робочого зошиту як багатофункціонального дидактичного засобу в системі самостійної роботи студентів при викладанні військової терапії в рамках навчальної дисципліни «Внутрішня медицина».

***Ключові слова:** самостійна робота, навчання протягом усього життя, військова терапія, види самостійної роботи, робочий зошит.*

*Vizir Vadym, Doctor of Medicine, professor
Demidenko Oleksandr, PhD (Medicine), Assoc.professor
Sadomov Anton, PhD (Medicine), Assoc.professor
Zaporizhzhia State Medical University
Zaporizhzhia, Ukraine*

INDEPENDENT WORK OF STUDENTS IN TEACHING MILITARY THERAPY WITHIN THE DISCIPLINE “INTERNAL MEDICINE”

The basic types of independent work of students in the conditions of the modern educational paradigm at institutions of higher medical education are considered. The role of the workbook as a multifunctional didactic tool in the system of independent work of students in teaching military therapy within the discipline of Internal Medicine is highlighted.

***Keywords:** independent work, lifelong learning, military therapy, types of independent work, workbook.*

Освітня політика в Україні базується на принципах демократизму та гуманізму, орієнтована на досягнення сучасного світового рівня, відродження самобутнього національного характеру, докорінне покращення змісту, форм і методів навчання, збільшення інтелектуального потенціалу країни [4].

Система фахової підготовки спеціалістів у закладах вищої медичної освіти (ЗВМО) періодично зазнає змін відповідно до соціально-

економічних перетворень в країні. Однією з новел системи освіти, що дозволяє отримати бажаний результат у цьому напрямку, є “lifelong learning”, тобто навчання протягом усього життя [1, с. 1709]. Важливими компонентами якісної освіти є інформаційне та технологічне забезпечення. При цьому, під інформаційним забезпеченням слід вважати дидактичний комплекс інформаційного забезпечення дисциплін, складовими якого є робоча програма; електронний посібник, конспект лекцій, альбом візуального супроводження дисципліни, практикум; електронні ресурси, призначені для самостійної роботи студентів (СРС); автоматизована система оцінки знань студентів. Отже, для активної інформаційної взаємодії між викладачем і студентом доцільним є використання прикладних освітніх продуктів, баз даних та сукупності методичних засобів і матеріалів. Реалізація технологічного забезпечення навчального процесу здійснюється у вигляді застосування в навчальному процесі сучасних технологій навчання. Останні формують необхідне інформаційне середовище, що сприяє активній педагогічній взаємодії викладача і студента та перебудові вищої освіти України в цілому. Означене вище змінює традиційну парадигму “знання – вміння – навички” на більш сучасну компетентнісну парадигму, яка вимагає не просто володіння знаннями, а спроможність швидко та ефективно застосовувати їх у реальному житті, здатність до постійного саморозвитку та самоосвіти згідно з вимогами мінливої сучасності [6, с. 112].

Спонукаючи студентів до безперервного навчання та самоудосконалення можливо лише за умови високого рівня мотивації і належної самоорганізованості. Формування вказаних якостей є одним з провідних завдань сучасної педагогіки. При цьому важливе значення у структурі навчального процесу має співвідношення аудиторної та позааудиторної роботи, що визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо- професійної програми. Останніми роками в навчально-методичній літературі чітко прослідковується тенденція щодо скорочення в навчальних планах аудиторних годин і збільшення годин, відведених на самостійну роботу (до 60% навчального часу) [2, с. 243].

Організація навчального процесу на кафедрі внутрішніх хвороб 2 Запорізького державного медичного університету здійснюється відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи. Робочою програмою навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» для підготовки спеціалістів у галузі знань 1201 «Медицина» за спеціальностями 7.12010001

«Лікувальна справа» та 7.12010002 «Педіатрія» на 5 курсі передбачено вивчення студентами змістового модулю «Військова терапія», що включає 41 годину (1,3 кредити), в тому числі: лекції – 2 години, практичні заняття – 17 годин, СРС – 22 години, підсумковий модульний контроль – 3 години. Оскільки робочою програмою на самостійне засвоєння навчального матеріалу відводиться більше половини загального обсягу навчальних годин за модулем “Військова терапія”, то ця значна частина навчального навантаження повинна мати чітку визначеність відносно свого змісту та організації.

Традиційно СРС визначається як «основний спосіб засвоєння студентами навчального матеріалу без участі викладача, а також час, вільний від обов'язкових навчальних занять [2, с. 320]; як «...форма навчання, в якій студент засвоює необхідні знання, опановує уміннями і навиками, навчається планомірно і систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності» [3, с. 376]. Водночас, на сучасному етапі можна презюмувати, що СРС – це вид навчально-пізнавальної діяльності з освоєння освітньої програми за партнерської участі викладача у її плануванні й оцінці досягнення конкретного результату.

Найважливішими напрямками розвитку навчального процесу у ЗВМО є індивідуалізація навчання і створення умов для реалізації творчих здібностей майбутніх фахівців. Цьому сприяє збільшення частки самостійної роботи, використання ефективних дидактичних засобів для її організації, реалізація нових форм взаємодії викладача та студента, пошук інноваційних активних методів навчання.

Галузевим стандартом вищої освіти на другому (магістерському) рівні у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» від ЗВМО вимагається забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу загалом та самостійної роботи студентів зокрема. СРС забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), практикумами, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, персональними комп'ютерами, науковою літературою, періодичними виданнями, інтернет-ресурсами тощо.

СРС у закладі вищої освіти традиційно включає такі види навчальної діяльності:

- вивчення навчальної літератури за темами, пошук додаткової літератури;
- конспектування, складання планів, тез;
- кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків);
- написання рефератів, доповідей, оглядів, звітів;
- підготовка повідомлень до семінарських занять;
- виконання вправ, розв'язування задач;
- виконання письмових контрольних, лабораторних робіт;
- виконання завдань за допомогою комп'ютера, та ін. [5, с. 158-159].

Створення інноваційного поліфункціонального дидактичного засобу, що є водночас як засобом викладання, так і засобом навчання, завдяки якому можливе формування мислення, активізації процесу саморозвитку й самоосвіти студентів є необхідною умовою якісного забезпечення СРС. Таким вимогам, зокрема, відповідає робочий зошит, що є різновидом практикуму. Використання робочих зошитів при проведенні СРС є одним із дієвих засобів, що сприяють організації повторення, закріплення, узагальнення та систематизації знань студентів.

Розроблений колективом кафедри внутрішніх хвороб 2 навчальний посібник для самостійної роботи студентів 5 курсу медичних факультетів «Робочий зошит з військової терапії» за своєю структурою є єдиним семіотико-семантичним робочим зошитом змішаного типу, що поєднує в собі інформаційний та контролюючий блоки та призначений для використання студентами 5 курсу медичних факультетів при вивченні змістового модулю «Військова терапія».

Доцільність видання такої літератури обґрунтована відсутністю сучасного Національного підручника з військової терапії для студентів ЗВМО. За задумом авторів робочий зошит є доповненням до створеного у 2017 році фахівцями Української військово-медичної академії підручника з воєнно-польової терапії, призначеного для лікарів-інтернів і лікарів слухачів закладів післядипломної освіти та слухачів Української військово-медичної академії. При цьому врахована специфіка викладання військової терапії студентам 5 курсу медичних факультетів саме в рамках навчальної дисципліни «Внутрішня медицина». Застосований особливий дидактичний апарат дозволяє студенту краще засвоїти матеріал, а викладачеві – надає можливість максимально оптимізувати навчальний процес. У робочому зошиті подано структуру змістового модулю «Військова терапія», тематичний план та перелік тем для СРС, перелік

практичних навичок, глосарій понять і термінів, теоретичний матеріал, контрольні питання, систему тестових запитань і завдань в певній співвідпорядкованості, від простих до більш складних реконструктивних та творчих завдань.

Отже, в умовах сучасної освіти, орієнтованої на навчання протягом усього життя, суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і студентів, реалізацію компетентнісного підходу в навчанні студентів, робочий зошит студента є багатофункціональним дидактичним засобом в системі СРС, що сприятиме успішному оволодінню студентами навчальної дисципліни.

Список використаних джерел

1. Demirel M. *Lifelong learning and schools in the twenty-first century. Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2009. Vol. 1, N 1. P. 1709–1716. URL: doi:10.1016/j.sbspro.2009.01.303.
2. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В. Г. Кремень. Тернопіль: Навч. кн.: Богдан, 2004. 384 с.
3. Вітвицька С.С. *Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури*. К.: Центр навчальної літератури, 2006. С.384.
4. Воротняк Л. І. Деякі аспекти підготовки магістрів управління освітою у вищих навчальних закладах України та США // *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2011. Вип. 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_4_11.
5. *Педагогіка вищої школи: навч. посіб.* / З. Н. Курлянд [та ін.] ; ред. З. Н. Курлянд. 3-є вид., перероб., доп. К. : Знання, 2007. 495 с.
6. Сідорова Т.О., Лисак Г.Г. *Управління якістю підготовки фахівців у вищих навчальних закладах // Збірник тез доповідей Міжнародної навчально-методичної конференції (10-11 грудня 2009 р.)*. Суми: УАБС НБУ, 2010. С. 111-116.

УДК 616.24 . 002.77 (07.07)

*Зайцев Валерій, д.мед.н., професор
Люк Ірина, к.мед.н., доцент
Владиченко Костянтин, к.мед.н., асистент
Кафедра урології та нейрохірургії
Буковинського державного медичного університету
м.Чернівці, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УРОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Анотація. Автори аналізують проблеми викладання в іноземних студентів на кафедрі урології та шляхи покращення процесу навчання.

Ключові слова: викладання, навчальний процес, урологія.